

Pestprotocol OBS de Klimroos

Doel van een protocol is het vastleggen van afspraken binnen de school (borging) zodat iedereen volgens een zelfde wijze handelt en de afspraken eenvoudiger overgedragen kunnen worden naar nieuwe collega's.

Afspraken vastgelegd op (datum): 15 december 2014

Bijgesteld op (datum):

Onderwerp: pestprotocol

Omschrijving van onderwerp: het op eenduidige wijze omgaan met (het voorkomen van) pesten en pestgedrag

Verantwoordelijk coördinator (naam/functie): leerkrachten, gedragsspecialist, intern begeleider, directie

Doel(en) (wat willen we bereiken):

Het pedagogisch klimaat is de basis van goed onderwijs. De school moet dan ook een veilige plek voor elke leerling, ouder en teamlid zijn. Door duidelijke regels en afspraken te hebben en zichtbaar te maken in de school, creëer je een klimaat waarin kinderen en volwassenen elkaar kunnen aanspreken op regels en afspraken. Wederzijds respect is hierbij een noodzaak. Het pestprotocol maakt onderdeel uit van de regels en afspraken van OBS de Klimroos en wordt onderschreven door teamleden, ouders en leerlingen.

Voorwaarden

Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders en/ of verzorgers.

Het is de taak van de school en ouders om pesten op school te voorkomen. De Klimroos doet dit met behulp van de Vreedzame School en de Ringaanpak. De kinderen leren vanuit de Vreedzame School hoe ze om moeten gaan met conflicten en onwenselijk gedrag zoals pesten. Zoals gezegd: een stevige pedagogische basis werkt preventief. Als er ondanks deze preventieve aanpak toch gepest wordt, onderneemt de school direct actie.

We maken dan gebruik van de Ringaanpak, waarbij er gekeken wordt naar de diverse rollen die kinderen innemen binnen een groep. De kinderen leren wat hun rol is en hoe ze hier alleen of samen invloed op uit kunnen oefenen. Daarnaast maakt de Ringaanpak concreet wat er precies gaande is in de groep.

Wat is pesten?

Kinderen spreken door dag en tijd snel van pesten. Er is een duidelijk verschil tussen pesten, plagen en een conflict hebben.

We spreken van een conflict als twee kinderen het niet eens zijn met elkaar. Bijvoorbeeld als twee kinderen allebei op dezelfde fiets willen fietsen en het niet eens kunnen worden over een oplossing. We werken de conflicten uit met behulp van het stappenplan 'conflicten'

oplossen' van de Vreedzame School. Soms loopt een conflict uit op ruzie, bijvoorbeeld als het ene kind naar aanleiding van het conflict boos wordt op het andere kind. Ruzie is onwenselijk gedrag wat vraagt om een directe oplossing, maar we spreken hier niet van pesten.

Op een plek waar veel kinderen bij elkaar zijn, wordt soms geplaagd. Bij plagen kun je denken aan één kind dat iets afpakt van een ander kind, een grapje dat een kind tegen een ander kind maakt wat niet goed uitpakt, een kind dat opzettelijk in de weg gaat staan, etc. Meestal zijn dit incidenten. Op het moment dat plagen structureel wordt, gericht is op één specifieke leerling (bijvoorbeeld buitensluiten) of er een machtsverschil is (een groep kinderen tegen één andere leerling, een oudere leerling tegen een jongere leerling) spreken we van pesten. Pesten wordt niet geaccepteerd op de Klimroos.

Waarom pesten kinderen?

Kinderen pesten niet zo maar. Pestgedrag is vaak te verklaren. Bijvoorbeeld door de volgende redenen:

- Problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen, niet gezien worden of dat zo ervaren).
- Voortdurend in een niet passende rol gedrukt worden.
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

De 5-sporen aanpak van pesten op De Klimroos

1. Signaleren van pesten

Leerkrachten, ouders en leerlingen hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid in het tijdig signaleren van pesten. Signalen moeten altijd serieus genomen worden. Voorbeelden van signalen zijn:

- Een leerling die altijd met een bijnaam wordt aangesproken, in plaats van de eigen naam
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- Briefjes doorgeven
- Beledigen
- Opmerkingen maken over kleding, uiterlijk, eten
- Isoleren/ buitensluiten van een kind
- Zogenaamd leuke opmerkingen over een klasgenoot
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen
- Op weg naar huis achterna rijden
- Naar het huis van het slachtoffer gaan
- Bezittingen afpakken
- Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer

Er zijn nog veel meer signalen te bedenken. Uitgangspunt op de Klimroos is dat je jezelf goed gedraagt, met respect voor anderen. Je behandelt een ander zoals je zelf ook behandeld wilt worden.

Visie op pedagogisch klimaat en burgerschapsvorming

OBS de Klimroos is een openbare basisschool voor fase- en toekomstgericht onderwijs. De Klimroos is een echte buurtschool en vormt samen met allerlei partners het hart van de wijk. Samen leren groeien is de rode draad van ons onderwijs. De 'driehoek' van Luc Stevens ligt hieraan ten grondslag. Elk kind heeft behoefte aan relatie (samen), competentie (leren) en autonomie (groeien). Alleen dan kun je je optimaal ontwikkelen. We weten niet hoe de toekomst eruit ziet. Daarom is het onderwijs op de Klimroos continu in beweging. We nemen daarin graag het voortouw.

Op de Klimroos sta je er niet alleen voor. We geloven dat elk mens zich optimaal ontwikkelt als er voldoende relatie en samenwerking is. School, ouders en kind werken bij ons dan ook continu samen. We zijn gelijkwaardige partners. Soms is er meer nodig. Dan schakelen we samen de hulp van anderen in. Van het buurtteam, de logopedist, orthopedagoog of kinderfysiotherapeut. We werken intensief samen met andere partners in de wijk waarbij steeds voorop staat: wat heeft jouw kind nodig? Waarin kan jouw kind uitblinken? En wat kunnen wij daarbij samen betekenen?

Je kind voorbereiden op de toekomst, dat is onze gezamenlijke taak. We willen elk kind leren met een kritische blik naar de wereld te kijken, een eigen mening te vormen en respect te hebben voor de mening van een ander. Debatteren, argumenteren en samenwerken zijn hierbij essentiële vaardigheden. Maar ook: zelfstandig worden en leren zelf beslissingen te nemen. Je kind leert dit op de Klimroos binnen een veilige omgeving met de juiste begeleiding en ondersteuning. We maken op de Klimroos geen onderscheid. Elk kind, elke ouder, elke professional doet er toe. Of je nou Nederlands, Marokkaans, Turks, Surinaams of Frans bent. Het maakt niet uit of en welke religie je aanhangt. En we willen dat iedereen dat ook uitdraagt. Op school, maar ook in de toekomst. We zijn niet voor niets een Vreedzame School.

Afspraken bij een conflict

- Conflictoplossing gebeurt altijd middels de Vreedzame School methode. (zie bijlagen)
- Leerlingen proberen eerst het conflict zelf op te lossen, lukt dit niet naar een mediator. Wanneer dat ook niet lukt gaan ze naar een leerkracht.
- Wanneer er sprake is van agressie bij het conflict komt het conflict niet bij de mediators, maar gaat het rechtstreeks door naar de leerkracht.
- Leerkrachten worden op de hoogte gesteld als er een incident was m.b.t. een leerling van zijn/haar klas, bijvoorbeeld op het plein. (Bij grote incidenten worden ouders gebeld en directie ingelicht.)
- We houden elkaar via de mail op de hoogte van langlopende/ terugkerende conflicten. Ook komt dit steeds terug op de bouwvergaderingen.

Werkwijze

In de werkwijze wordt onderscheid gemaakt tussen preventie en actie.

Preventie

OBS de Klimroos is een Vreedzame School. Er wordt gewerkt en gehandeld volgens de methode van de Vreedzame School. Binnen dit programma is veel aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Hoe gaan we hier op school (maar ook in de buurt, in de samenleving) met elkaar om? Door stevig in te zetten op gewenst gedrag proberen we pesten en pestgedrag te voorkomen. Toch biedt de Vreedzame School geen 100% garantie dat er niet gepest wordt.

Actie

Op OBS de Klimroos is een gedragsspecialist aanwezig. Zij kan ondersteuning aan de leerkracht bieden bij vraagstukken rondom gedrag en sociaal-emotionele ontwikkeling. Bijvoorbeeld als er zorgen zijn rondom het groepsklimaat. Op het moment dat er sprake is van pesten, wordt de gedragsspecialist ook betrokken. De gedragsspecialist is opgeleid voor de Ringaanpak.

Wanneer er zich vaker peestsituaties voordoen in een klas, kan het zijn dat de leerkracht ondersteuning nodig heeft. Het is van belang dat er dan een anti pestteam (gedragsspecialist, IB en directie) klaar staat die de leerkracht ondersteunen en ervoor zorg dragen dat het protocol goed nageleefd wordt. Het anti pestteam kan in geval van ernstige situaties hier ondersteunen, zoals het in gesprek gaan met leerlingen waarmee het niet goed is gegaan. Op het nadenkformulier maken we, in overleg met iemand van het pestteam een afspraak. Op deze wijze is er voldoende aandacht voor de kinderen.

De Ringaanpak is een interventiemethode die ingezet kan worden als er problemen zijn in het pedagogisch klimaat en de sfeer van de groep. Indien nodig zet de school deze interventie in.

Stappen bij pestgedrag

1. De gepeste leerling geeft zelf bij de pestende leerling aan dat hij/ zij dit niet wil.
2. Stopt de pestende leerling niet, dan stapt de gepeste leerling direct naar de leerkracht.
3. De leerkracht gaat het gesprek met beide kinderen aan. Dit is een verhelderend gesprek. Er wordt geprobeerd samen het pesten op te lossen en duidelijke (nieuwe) afspraken te maken. Het kind dat pest krijgt een waarschuwing.
4. Gaat het pesten ondanks de waarschuwing en het gesprek door, gaan de consequenties in. Hierin zit een duidelijke opbouw:
 - a. De pestende leerling moet een formulier (Ringaanpak, bijlage 4) invullen, dit gebeurt direct na schooltijd (nablijven). Dit formulier gaat mee naar huis en moet door ouders gelezen en ondertekend worden en moet op school weer bij de leerkracht worden ingeleverd. Het formulier wordt door de leerkracht aan het leerlingdossier in Parnassys gehangen.
 - b. Ouders worden op school uitgenodigd voor een gesprek. Daarnaast ingezet voor meerdere gesprekken met de pestende leerling. Het doel van deze gesprekken is dat de pestende leerling zich bewust wordt van wat hij/ zij bij het gepeste kind veroorzaakt.
 - c. Het buurtteam wordt ingeschakeld om mee te kijken.

- d. In extreme gevallen kan een leerling geschorst worden. Dit kan te maken met het aanhouden van pestgedrag of de aard van het pestgedrag.

Nb. Het is van groot belang dat pestincidenten, hoe klein ze soms ook lijken, in Parnassys geregistreerd worden. Alleen met voorbeelden kun je een goed gesprek met ouders voeren. Het is slim alles in één mapje te zetten, om zo ook overzicht te houden op wat er gebeurt.

Stappen bij pestgedrag – Onzichtbaar pesten

Niet altijd is concreet pestgedrag waar te nemen door de leerkracht. De leerkracht kan wel het gevoel hebben dat er gepest wordt, of signalen van ouders krijgen dat er gepest wordt. Het is van groot belang deze signalen serieus te nemen. Een eerste stap is dan een groepsgesprek, aan de hand van een algemeen probleem. Langs die weg wordt het concrete probleem aangekaart. Een vervolgstap is om (na overleg met de intern begeleider) de gedragspecialist te laten observeren.

NB. Zorg ervoor dat ouders zich gehoord voelen.

2.Zorg voor de gepeste leerling

- Neem de leerling altijd serieus en toon medeleven. Luister goed en vraag door: hoe, door wie, wat is er gezegd, gedaan, wanneer en waren er andere kinderen bij betrokken?
- Observeer hoe de leerling zelf reageert: wat doet hij/ zij voor, tijdens en na het pesten?
- Laat de leerling in zien dat je op een andere manier dan huilen, boos worden of je afzonderen, kunt reageren.
- Oefenen met de leerling een andere reactie.
- Probeer het gepeste kind in te laten zien waarom een kind pest.
- Ga samen na welke oplossing het gepeste kind zelf voor ogen heeft.
- Benadruk de sterke kanten van het gepeste kind.
- Beloon het gepeste kind als hij/ zij zich anders (steviger) opstelt.
- Praat met de ouders van de gepeste leerling en met de ouders van de pesters.
- Pas ervoor op dat het gepeste kind niet 'over' beschermd gaat worden door ouders of school. Daarmee plaats je de gepeste leerling namelijk in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten zelfs nog kan toenemen.
- Schakel indien nodig hulp in, zoals het buurtteam. Bijvoorbeeld voor een weerbaarheidstraining.

3.Zorg voor de pester

- Neem de tijd voor een gesprek en zoek naar de reden van het pesten (bijvoorbeeld: de baas willen zijn, jaloezie, verveling, zich buitengesloten voelen).
- Laat de pester inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Laat de pester zijn/ haar excuses aanbieden aan het gepeste kind.
- Laat de pester inzien welke sterke (leuke) kanten de gepeste leerling heeft.
- Maak duidelijk dat pesten verboden is op en rondom de Klimroos. Iedereen houdt zich aan deze regel. We geven straf als pesten doorgaat en belonen als een kind zich aan de regels houdt.
- Leer leerling ander gedrag aan (Vreedzaam).
- Praat met de ouders van de pester. Probeer erachter te komen wat de oorzaak van het pestgedrag is.

- Zoek samen met ouders naar mogelijkheden voor bijvoorbeeld een sportclub; dit kan de pester helpen te ervaren dat contact met andere kinderen positief kan zijn.
- Schakel bij terugkerend pestgedrag hulp in, bijvoorbeeld van het buurtteam. Gedacht kan worden aan sociale vaardigheidstrainingen.

NB. Opgelost = opgelost.

4.Zorg voor de zwijgende middengroep

- Zorg dat leerlingen uit deze zwijgende groep altijd een plek hebben om hun verhaal kwijt te kunnen. Dit kan bijvoorbeeld via de ouders of de (eigen) leerkracht. Door deze verhalen serieus te nemen, krijgt de zwijgende middengroep (vaak de meerderheid) een duidelijke stem en daarmee verantwoordelijkheid bij de aanpak van het pestprobleem.
- Stel pesten in de klas aan de orde in door aandacht voor dit pestprotocol en het onderwerp regelmatig terug te laten komen. Telkens in andere bewoordingen en ook gebruikmakend van verschillende werkvormen.
- Als een leraar met de klas spreekt over pesten, is het raadzaam geen peestsituatie in de klas als uitgangspunt te nemen, maar het onderwerp daar bovenuit te tillen. Gebeurt dit niet dan kan de klas het probleem ontkennen, bagatelliseren, het slachtoffer de schuld geven of zeggen dat het maar een grapje is. Of de pesters gaan het slachtoffer voor zijn klagen bestraffen.
- Via rollenspel het buitengesloten zijn aan den lijve laten ondervinden.

5.Zorg voor de ouder(s)

- Betrek ouders altijd bij het pesten.
- Ga het gesprek aan met de ouders van de pester en de gepeste leerling. Ouders willen zich gehoord voelen, geef de gelegenheid en ruimte een gesprek aan te gaan en toon begrip voor de ouders.
- Benoem expliciet de naam van het gepeste kind en noem concrete voorbeelden van de peestsituatie.
- Maak duidelijke afspraken over de aanpak en de wederzijdse verwachtingen.
- Geef ouders informatie over hoe om te gaan met de situatie. (bijlage 3)

Nazorg (herstel)

Het is van groot belang dat er in de klas nazorg wordt besteed bij een pestincident. Iedereen draagt verantwoording dat het weer fijn is voor de eerder gepeste leerling in de klas. Nazorg is in te vullen naar eigen inzicht van de leerkracht, dit zal per situatie verschillen.

Middelen voor de leerkracht, IB'er en gedragsspecialist

- Vreedzame School
- ZIEN
- KIJK
- Parnassys
- Ringaanpak (handleiding)

Bijlagen

- Stappenplan 'Praat het uit'
- Stappenplan bij mediatie
- Tips voor ouders
- Nadenkformulieren Ringaanpak

Bijlage 1 Stappenplan 'praat het uit'

Bijlage 2 Stappenplan mediatie

Het begin

1. Hallo, wij zijn En Hoe heten jullie?
Wij zijn mediators. We kunnen jullie helpen om het conflict op te lossen. Willen jullie hulp bij het oplossen van het probleem?
2. *Zoek een rustige plek om de mediatie te doen.*
3. We hebben drie regels:
 - 1) We doen echt ons best om het probleem op te lossen.
 - 2) We gaan niet schelden.
 - 3) We laten elkaar uitpraten.
4. Zijn jullie het daarmee eens?

Het conflict

5. Wat is het probleem? *Vat samen.*
6. Hoe voel je je erbij?
7. Wat is er volgens jou gebeurd? *Vat samen.*
8. Hoe voel je je erbij?
9. Dus als ik het goed begrijp, is jullie conflict dat...

Oplossingen bedenken

10. Weet jij een oplossing waarmee jullie beide tevreden zijn? *Vat samen.*

11. Vraag de ander: Ben je het daarmee eens?
Nee → stap 12
Ja → stap 15
12. Weet jij een oplossing waarmee jullie beide tevreden zijn? *Vat samen.*
13. Vraag de ander: Ben je het daarmee eens?
Nee → stap 14
Ja → stap 15
14. Kunnen jullie er een win-win oplossing van maken? Kunnen jullie nog andere oplossingen bedenken? Mag ik een tip geven? *Laat de kinderen zelf meer oplossingen bedenken en help een goede oplossing uit te kiezen.*

Afronding

15. Dus de oplossing is..... Klopt dat?
16. Hoe gaan jullie dat doen?
17. Hoe voel je je nu? Gefeliciteerd met het oplossen van het conflict.
Geef ze een hand, en vraag of ze elkaar ook een hand willen geven.
18. *Vul het mediatieformulier in.*

Bijlage 3 Informatie voor ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- (Inzet buurtteam)

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans een pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.
- (Inzet buurtteam)

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Bijlage 4 Nadenkformulieren

Nadenkformulier 1 van: Datum:

1. Wat gebeurde er?	
2. Heb je een waarschuwing gekregen van de leerkracht?	Ja / Nee
3. Voor wie was je gedrag storend of niet fijn? En hij voelde hij /zij zich?	Voor Kruis aan:

4. Welke gedrag kun je beter laten zien of wat doe je de volgende keer anders?	
5. Wat ga je doen om het goed te maken?	
6. Deze afspraak maak ik met mijzelf, de leerkracht en/of de groep:	
7. Opmerking leerkracht:	

Nadenkformulier 2 van: Datum:

1. Wat gebeurde er?	
2. Heb je een waarschuwing gekregen van de leerkracht?	Ja / Nee
3. Voor wie was je gedrag storend of niet fijn? En hij voelde hij /zij zich?	Voor Kruis aan:

4. Welke gedrag kun je beter laten zien of wat doe je de volgende keer anders?	
5. Wat ga je doen om het goed te maken?	
6. Deze afspraak maak ik met mijzelf, de leerkracht en/of de groep:	
7. Opmerking leerkracht:	<p>Afspraak met het anti-pestteam? ja/nee (in overleg)</p> <p>Op datum: en tijd:.....</p>
8. Ondertekening ouder(s):	